

Szép képek szép két városa:

MOSZKVA ÉS LENINGRÁD

Moszkvába és Leningrádba

ceruza nélkül indultam el. Tettem ezt azért, mert nem akartam kísértésbe hozni magam, hogy az ott látottokról gondos jegyzeteket készítsék egy majdan itthon megírandó, vagy nyilvánosan elmondandó élménybeszámoló számára. Mert bevallom őszintén, nem kis ellenszenvvel viseltetek a külföldi utak után szinte kötelezővé vált hivatalos beszámoló iránt, melyet úgy szóban, mint írásban, sőt rajzokban is unásig gyakoroltak az utóbbi években világot járt derék honfitársaink.

De hát az ember tervez... és ahogy ez már ilyen magamfajta művész meg íróféleképpé lenni szokott — a hangulat végez. Sajnos én sem vagyok képes az az élményföbbletet magamban tartani, mely valamenynyiónkból kicsurran, ha nagyon tele van vele a szívünk. Ígérem azonban, hogy abszolút rendszertelen és vétkesen szubjektív lesznek és csak azt említem meg, ami éppen eszembe jut, ami felejthetetlenül megmaradt bennem.

Most valószínűleg azt kellene tennem, hogy igazodva a cikk címéhez, szép sorjában beszámoljak a moszkvai és leningrádi múzeumokról, képtárakról általában. Vagyis, hogy hány van belőlük, mikor jöttek ezek létre, milyen terjedelműek, gyűjteményanyaguk mit ölel fel és így tovább. Azonban szíves engedelmükkel ehelyett inkább arról tennék vallomást, hogy mi volt a benyomásom, mikor a világhírű galériák termetét jártam. Kertelés nélkül röviden megmondom: tisztábbnak, nemesebbnek, emberibbnek éreztem magam, valahogy olyan-nak, amilyennek lenni szeretném a köznapi életben is, de ami, sajnos, alig sikerül. Saját magamon analizáltam a képzőművészet tudatformálóját, nevelő, társadalomalakító hatását. S azt hiszem, így volt ezzel más is, mindenki, aki ott eredetiben látta Leonardo angyali derűt sugárzó Madonnáit, Tizian vénuszi alakú Danaéját, Rembrandt megrázó mélységű Tékozló fiútját, Houdon molygó fogatlan Voltairejét, Velazquez Reggeliző parasztjait, vagy Gaugin paradicsomi életű Tahiti lányait és természetesen mindazt a sok remekművet, melyeknek pusztán felsorolása is hosszú oldalakat tenne ki.

Általában elámultunk

azon a végtelen gazdagságon, mellyel a szovjet képtárak rendelkeznek.

A felszabadulás évfordulója 1956. november 4-ére is emlékeztek. A szovjet emberek ismételt hullatták vértükét — a magyar dolgozókat, hogy a mi kivívott munkáshatalmunkat ne tépázza meg az ellenforradalom, mint közel negyven esztendővel ezelőtt. S többé ki ne engedjük kezünkől a szabadság szent lobogóját...

Emlékezzünk a második felszabadulást követő hónapokra. Kékoverálós, lenini sapkás munkások jelentek meg a város utcáin. Először szokatlanul szemlélték őket a szegedi dolgozók, de azután az üzemek munkásai felismerték őket: közéjük valók, becsületes, elszánt, a szocializmus nagy eszméjéhez ízig-vegyig hű emberek: munkások, kommunisták.

Bátor tett volt beállni az újonnan szervezett munkás-országra, amelynek tagjai magabiztosan, keményen helytálltak a vártán az ellenforradalom maradványai-val szemben.

És amikor két esztendővel ezelőtt még csak a főpróbát tartották a szegedi Gera Sándor munkás-országlalj egy-ségei, a zászlóbontó avató-ünnepségre készülve a Széchenyi téren, az arra járók ezrei vastappsal köszöntöt-ték őket...

A rendszeres kiképzés, gyakorlat komoly, nehéz szolgálatot követelt a szegedi munkás-országlalj-tól. Idősebb elvtársak, akik már évtizedek óta részt vesznek a magyar munkásmozgalomban, s a fiatal harcosok család, munka mellett vállalták a munkáshatalom őrzését. Önzetlenül, szabad idejüket feláldozva, éjjel-nappal, esőben, hidegben, forróságban... Egyszer Szőregén lövészet volt a szegedi munkás-országlalj. Észrevették, hogy a távolban sűrű füst gomolyog egy házból. Azonnal odarohantak, hogy segítsenek. Akkor már a tetőt nyaldosták a lángok és megfeszített munkával láttak hozzá az

Az Ermitázst például napokon keresztül jártuk, s mégsem jutottunk el minden termébe. Nem is csoda, hiszen könyvvastagságú katalógusában 118 kiállítási helyiség van felsorolva. Amiből nálunk Budapesten mutatóban van csak egy-két darab, ott a ritka alkotások egész termeket töltenek meg. Az egyiptomi művészettől kezdve a francia impresszionista festőkig, távolról sem remélt bőségben talál itt anyagot szakember és nagyközönség egyaránt. A leningrádi Ermitázs lenyűgöző monumentalitásával, míg a moszkvai Puskin Múzeum patinás bensőségességgel ragadott meg bennünket. Persze nemcsak az egyetemes európai művészet nagymesterei vannak itt gazdagon képviselve, hanem természetesen maga az orosz nemzeti festészet is. A régi cári portréfestők és a nép felé forduló peredvizsnyikok, valamint a nagy Repin és Szurikov világhírű alkotásaiban, a külön ezt a célt szolgáló Orosz Múzeumban és a Tretyakov Galériában gyönyörködhetünk.

A múzeumokon és képtárakon kívül Moszkvában több alkalommal megtekintettük a Szocialista Országok Képzőművészeti Kiállítását. Méreteire nézve ez szintén olyan hatalmas, demonstratív tárlat, hogy ide is, mint akár a múzeumokhoz, első-sorban két fő dolog — jó lábak és jó szemek kelljenek. Esténként, miután kép- és szobornézésben több kilométert legyalogoltunk, bizony holt-fáradtak voltunk. De talán mondanom sem kell, hogy megérte. A Moszkvai Bienálé jól tükrözi a baráti szocialista országok egészséges képzőművészeti fejlődését. S külön büszkeség volt számunkra, hogy a magyar képek és szobrok miatt nem kellett szégyenkezniünk. Sőt teljesítményben az elsők között van a helye. A Bienálén többek között nemcsak az élenjáró szovjet művészet nagyszerű eredményeivel ismerkedtünk meg, hanem egy tehetséges fiatal moszkvai grafikussal is, aki nemrég járt hazánkban és egy izléses orosz kiadású Tömörkény-kötetet illusztrált. Családiás hajlékában olyan testvéri szeretettel fogadott bennünket, melynek értéke a híres szovjet képtárak pompás anyagával vetekedett.

De vajon kimerítettük-e

tárgyunkat azzal, hogy a legjelentősebb szovjet múzeumokról és a bennük található halhatatlan művekről szövegtünk? Aligha! Mert ezzel egyidejűleg az az élőkép, mely ebben a

két óriási városban fogadott bennünket, nem kevésbé volt élményszerű, mint a galériák féltve őrzött kincsei. Többek között például felejthetetlen marad számomra a moszkvai Kreml hosszan kanyargó, évszázados vörös bástyafala, melynek tövében a hagyományok ősi cári templomok középkori ikonokat és sárgult falképeket rejtnek. De úgyszintén megragadott ennek ellentétéként az ünnepélyes arculatú, előkelő palotákból álló leningrádi Nyevszkij-prospekt, melynek világvárosi forgalma már Tolsztoj regényeiben is európai méretű volt. És ezenkívül, sőt elsősorban az embereket, az orosz dolgozókat figyeltem, s szerettem meg. Őket, akik az utcán jöttek-mentek, sorban álltak a múzeumok előtt, vásároltak, sétáltatták gyerekeiket, vagy autóbussza várakoztak. Mennyivel egyszerűbbek, szerényebbek és fegyelmesebbek, mint mi vagyunk.

Végül, ha megengedik, kis beszámolómat egy jókívánsággal fejezem be, mely így hangzik: de jó lenne, ha mielőbb és minél több leningrádi Moszkvát és Leningrádot, hogy mielőbb és minél többünknek tisztultabb fogalma legyen a szovjet emberek életéről, épülő, átalakuló környezetükről és gazdag kulturális értékeikről. Mert higgyék el, nagyon szükséges ez. Mi, mai emberek, sajnos, eleve hitetlenkedők vagyunk. Csak azért se hiszünk, mert néha minden eszközzel — rádió, sajtó, mozi, meg-megmáss — meg akarunk bennünket győzni valaminek az igazáról. Mi mindent saját szemünkkel és saját bőrünkön akarunk tapasztalni, még akkor is, ha ennek néha végtelen súlyos ára van. Bizalmatlanság — kerékkötő a neved! Érdemes tehát megfordulnunk szovjet barátaink szép nagy országában, hogy hitet nyerve térjünk onnan vissza. Hogy megtanuljunk perspektívát látni ebben a sokunk által jogosan és jogtalanul szidott, nem eléggé becsült magyar szocialista mában, mely jöhet, hogy nehez és szürke, de dolgos hétköznapjaink kétségtelen kelesztője annak a kornak, melyben gyermekeink és azoknak utódai élni fognak boldogan.

Szép képek szép két városa: Moszkva és Leningrád — így mardasz meg az emlékezetemben.

Szelesi Zoltán

A Tanácsköztársaság plakátjaiból

Pör Bertalan: Feleségeitekért, Gyermekeitekért Előre!

Erdemelmű idők

1919

április

4

Reggel 110 ezer Ruhr vidéki bányász sztrájkba lépett.

A mai nappal jelentős változás lépett életbe a kormányzótanács összetételében. Megszüntették a helyettesnépbiztosok intézményét. Az eddigi helyettesek teljes jogú népbiztosok lettek. Ez a kommunista befolyásának meg-növekedését eredményezte a legfelsőbb kormány szervben, mivel a népbiztoshelyettesek

nagyobb része kommunista volt. A hadügyi népbiztos-ság vezetését ötvágó direktórium vette át. Tagjai: Kun Béla, Böhm Vilmos, Szántó Béla, Fiedler Ernő és Haubrich József.

A kormány különvonatot küldött a határra a Magyarországra tartó osztrák munkások elé. Délután fél nyolckor a különvonat bejutott a Nyugati-pályaudvarra. 1200 felfegyverzett bécsi proletár szállt le róla. Hatalmas tömeg várta őket. A forradalmi főváros üdvözölte a fegyelmesezt, katonás rendben felvonuló osztrák vörösgárdistákat, akiknek nevében parancsnokuk, Leo Rotziegel válaszolt az üdvözlésekre. A

szüksős viszonyok között élő budapesti proletariátus bő-ségesen megvendégelte a kedves vendégeket.

A mai lapokat bejárja a hír: Weiss Manfréd nem bírta tovább a számára reménytelennek látszó helyzetet, veronállal megmérgezte magát. Gyomormorsást hajtottak végre rajta, állapota életveszélyes.

A lakásrekvíráló bizottság eljutott Blaha Lujzához is. Az idős művészön kedvesen fogadta a bizottságot. Annak tagjai rövid beszélgetés után kézcsofokkal távoztak tőle. A megbecsült művészön zavartalanul élhetett tovább lakásában.

Szegeden sohasem szivaroztak annyian, mint most. Sor került ugyanis a dohánypárlatok árusítására és ezek nagy része az eddig eladatlan szivarokból állt. A szegedi háziasszonyokat is nagy öröm érte a közelgő húsvéti ünnep alkalmából. A lapok közlik, hogy a köz-életvezető hivatal negyed-kilós rendkívüli cukoradagot biztosít húsvétra.

M. T.

Két év a vártán

A szegedi munkás-országlalj életéből

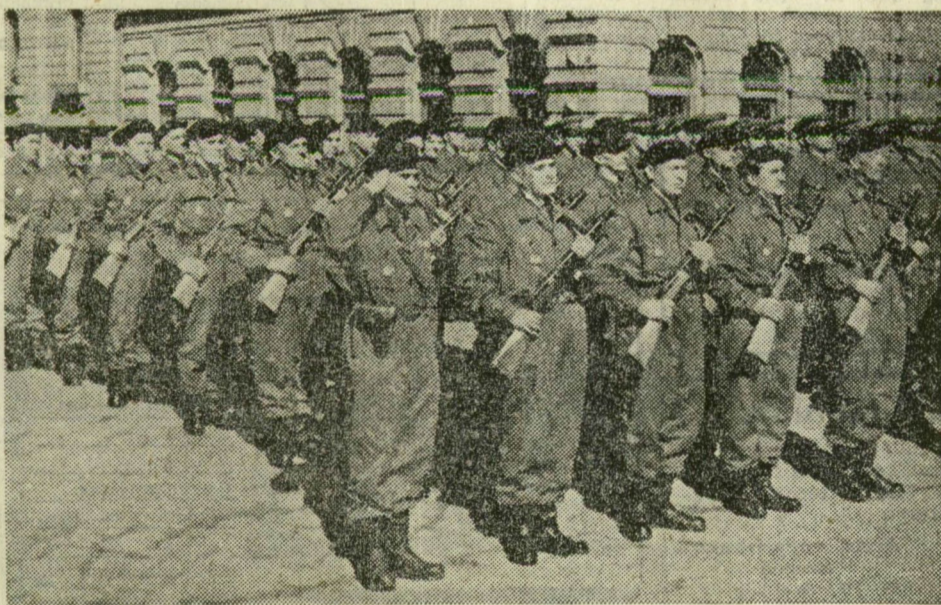
oltáshoz. Sikerült is a tüzet elfojtaniok. Mit számított, hogy piszkos, csurromvizes lett az egyenruhájuk: egy dolgozó ember érdekében cselekedtek...

Egy éjjel Újszegedről két munkás-országlalj igyekezett szolgál-

Ezért is tisztelik őket, tekintélyük megnőtt, s az el-lenség, a bűnös fél tőlük...

A meleg, emberi kedves-ségben sincs hiány a munkás-országlalj életében. A lány- és asszonytagok a nem-zetközi nőnap alkalmával vi-

János elvtárs, a Dózsa Termelőszövetkezet tagja és né-hány hónappal ezelőtt Dani-ny Dezső elvtárs, a Szegedi Tudományegyetem tanárse-gédje. Mindkettőjüket mun-ka-sóri pompával temették el

(Liebmann Béla felv.)

Munkás-országlalj tisztel a Tanácsköztársaság-émlékmű szegedi alapkövetel-telénél

lati helyére, amikor észre-vették, hogy részeg huligán-nok mintegy tizenöt főnyi csoportja megtámadott egy rendőrt. Nyomban odamentek és megleckéztették a tár-saságot: a megretentett gaz-fickók megkapták méltó büntetésüket.

Nemegyszer fordult elő, hogy a rend megbontóival szemben megingathatatlanul helytálltak munkás-országl-

rágokkal kedveskedtek, a kül-lönböző üzemekben, baráti, családai találkozókat rendez-tek a századok. Felejthetel-n számukra a bükki tá-borozás és talán a legsike-rültebb, forró hangulatú volt az idén a szegedi munkás-országlalj Hungáriában.

Súlyos veszteség is érte a zászlóaljtagot. Meghalt két hű-séges harcstársuk: Börcsök

és emléküket kegyelettel ör-zik.

Nagy megbecsülésben van részük a zászlóalj idősebb tagjainak. A fiatalabbak tisz-tellett, szeretettel veszik őket körül, tanulnak tőlük helytállást, pontosságot, ha-zaszeretettel, emberséget. Kö-zülük hét elvtársat most, a Tanácsköztársaság negyvene-dik évfordulóján emléke-

Az orosházi színjátszók lépnek fel ma este a KPVDSZ székházában

A március 21. óta folyó dél-magyarországi munkás-párlat színjátszó találkozó ma esti programja az Orosházi Művelődési Otthon színjátszóinak bemutatkozása lesz. A KPVDSZ Tolbuhin sugárúti székházában Hubai »Egy magyar nyár« című négyfelvonásos drámá-ját mutatják be este: 7 órai kezdettel.

A Tanácsköztársaság ki-

kiállításának 40. évfordulója tiszteletére rendezett szín-játszó-verseny következő, s egyben utolsó programja április 11-én kerül sor, amikor a szegedi munkás-színjátszó együttesek — a Szegedi Jutáárugyára, a Szegedi Közlekedési Vállala-lat, a Szegedi Kenderfonó-gyáré és a DÁV-é — lép-nek a nyilvánosság elé sze-replésükkel.